

HET
OBSTAKEL
IS DE
WEG

KLASSIEKE PRINCIPES OM VAN
TEGENSLAGEN KANSEN TE MAKEN

Ryan Holiday

VOORWOORD

In het jaar 170 na Chr. zat Marcus Aurelius, de keizer van het Romeinse Rijk, 's nachts in zijn tent aan de frontlinie tijdens de oorlog in Germanië, en hij schreef. Of misschien was het net voordat de zon opkwam in een paleis in Rome. Of hij nam even wat tijd voor zichzelf tijdens de spelen en negeerde het bloedbad in de arena van het Colosseum beneden hem. De precieze plek is niet belangrijk. Wat wel belangrijk is, is dat deze man, die tegenwoordig bekendstaat als de laatste van de vijf goede keizers, de tijd nam om iets op te schrijven.

Hij schreef niet voor een publiek of om zijn teksten te publiceren in een boek. Hij schreef aan zichzelf, voor zichzelf. Wat hij schreef, is ongetwijfeld een van de effectiefste manieren in de geschiedenis om met elke negatieve situatie die we in het leven tegenkomen om te gaan. Het ging over hoe je het goed kunt doen in het leven, niet alleen ondanks wat er gebeurt, maar ook doordat het gebeurt.

Op dat moment schreef hij slechts één alinea. Slechts een klein beetje ervan was origineel. Bijna elk idee was, in een of andere vorm, terug te vinden in wat zijn men-

toren en idolen hadden geschreven. Maar Marcus Aurelius omschreef in krap vijftig woorden zo duidelijk een tijdloos idee dat hij de grote namen van degenen die hem waren voorgegaan, overschaduwde: Chrysippos, Zeno, Cleanthes, Ariston, Apollonius, Junius Rusticus, Epictetus, Seneca, Musonius Rufus.

Voor ons is het meer dan genoeg.

Onze daden kunnen misschien worden belemmerd [...] maar dat geldt niet voor onze intenties of besluiten. Want we kunnen ons voegen naar iets en ons aanpassen. De geest past het obstakel aan en zet het voor zijn eigen doeleinden om in onze daden.

Daarna sloot hij af met de krachtige woorden die voorbestemd waren een stelregel te worden.

*De belemmering om actie te ondernemen, bevordert de actie.
Wat in de weg staat, wordt de weg.*

Marcus' woorden bevatten de sleutel tot een kunst die bekendstaat als 'de obstakels op hun kop zetten'. Je handelt op zo'n manier dat er altijd een uitweg of een alternatieve route is om te komen waar je wilt. Dus je rekent altijd op tegenslagen of problemen en je weet dat ze nooit blijvend zijn. Je zorgt ervoor dat datgene wat je belemmert je sterker maakt.

Het waren geen loze woorden die deze bijzondere man uitte. In de negentien jaar dat hij aan de macht was, kreeg hij te maken met bijna continue oorlog, een gruwelijke pestplag, ontrouwe onderdanen, een greep naar

de macht door een van zijn trouwste bondgenoten, herhaaldelijk lange zware reizen door het keizerrijk (van Klein-Azië tot Syrië, Egypte en Oostenrijk), een snel leeg rakende schatkist, een incompetente en inhalige stiefbroer als medekeizer en ga zo maar door.

We weten dat hij echt elk van deze obstakels als een mogelijkheid zag om goede eigenschappen zoals geduld, moed, nederigheid, vindingrijkheid, redelijkheid, gerechtigheid en creativiteit te ontwikkelen. De macht leek hem niet naar het hoofd te stijgen en ook leed hij niet onder stress of de verantwoordelijkheden. Hij gaf zich zelden over aan uitspattingen of woede-uitbarstingen. Hij was niet haatdragend of verbitterd. De essayist Matthew Arnold merkte in 1863 op dat Marcus een man was die de hoogste en machtigste positie in de wereld bekleedde, en het algemene oordeel van de mensen om hem heen was dat hij die waard was.

De wijsheid in die korte alinea van Marcus Aurelius kan ook bij anderen worden teruggevonden, mannen en vrouwen die dit motto volgden zoals hij. In feite is het door de eeuwen heen een opmerkelijke constante.

De wijsheid uit die dagen van de ondergang en val van het Romeinse Rijk is terug te vinden in de creatieve uitingen in de renaissance en de ontdekkingen in de tijd van de verlichting. Ook is de wijsheid duidelijk te zien in de pioniersgeest toen het Westen van Amerika werd ontdekt, de volharding van de Noordelijke Amerikaanse staten tijdens de Amerikaanse Burgeroorlog en bij de bedrijvigheid van de industriële revolutie. De wijsheid duikt weer op bij de dapperheid van de leiders van de

burgerrechtenbeweging en hield zich staande in de interneringskampen in Vietnam. Tegenwoordig zit deze wijsheid in het DNA van de ondernemers in Silicon Valley.

Deze filosofische aanpak is de drijfveer bij mensen die het op eigen kracht hebben gemaakt. De aanpak helpt ook mensen die een positie bekleden waarin ze veel verantwoordelijkheid hebben of complexe problemen moeten oplossen. Op het slagveld of in de vergaderzaal, over de oceanen en door de eeuwen heen, hebben voorvechters van elke groep, sekse en klasse, elk doel en bedrijf, obstakels moeten aanpakken en gestreden om ze te overwinnen door te leren hoe ze die obstakels op hun kop konden zetten.

Die strijd is de constante in hun leven. Of ze zich er nu van bewust waren of niet, ieder van hen maakte deel uit van een oude traditie, die hij of zij toepaste om zich een weg te banen door het tijdloze terrein van mogelijkheden en problemen, beproevingen en overwinningen.

Wij zijn de rechtmatige erfgenamen van deze traditie. Het is ons recht. Waarmee we ook te maken krijgen, we hebben een keus: laten we ons de weg blokkeren door obstakels of gaan we verder, klimmen we eroverheen of gaan we erdoorheen?

We zijn geen keizers, maar toch probeert de wereld ons voortdurend uit. De wereld vraagt: ben jij het waard? Kun jij voorbij de dingen komen die onvermijdelijk je pad blokkeren? Sta je op en laat je ons zien uit welk hout je bent gesneden?

Veel mensen hebben deze vraag bevestigend beantwoord. En een aantal bijzondere mensen hebben niet

alleen laten zien dat ze uit het juiste hout gesneden zijn, maar ook dat ze bij elk probleem zichzelf ontwikkelen en opbloeien. Juist doordat ze tegenslag ondervinden, groeien ze als mens.

Nu is het jouw beurt om te zien of je een van hen bent, of je bij hun gezelschap gaat horen.

Dit boek laat je zien hoe.

INLEIDING

Dit ding dat voor je ligt. Dit probleem. Dit obstakel, dit frustrerende, onzalige, problematische, onverwachte probleem dat je weerhoudt van wat je wilt doen. Dat ding dat je vreest of waarvan je stiekem hoopt dat het nooit zal gebeuren. Stel nu dat het niet zo erg was?

Stel nu dat het probleem bepaalde voordelen met zich meebracht. Voordelen die alleen voor jou zijn. Wat zou je doen? Wat denk je dat de meeste mensen zouden doen?

Waarschijnlijk wat ze altijd doen, en wat jij op dit moment doet: niets.

Laten we eerlijk zijn. De meeste mensen zijn als verlamd. Welke individuele doelen we ook hebben, de meeste mensen zijn als verstijfd door de vele obstakels die voor ons liggen.

Uiteraard zouden we graag willen dat dat niet zo was, maar toch is het waar.

Het is duidelijk wat ons tegenhoudt. Denk aan maatschappelijke hindernissen zoals in verval rakende instellingen, stijgende werkloosheid, enorm toegenomen kosten voor onderwijs, en technologische ontvrachting. Op persoonlijk vlak denken we dat we te klein, te oud, te bang,

te arm, te gestrest zijn of dat we geen toegang hebben tot bepaalde middelen, geen medestanders of vertrouwen hebben. We zijn zo goed in opsommen wat ons tegenhoudt!

Elk obstakel is uniek voor ieder van ons. Maar de reacties die ze oproepen zijn hetzelfde: angst, frustratie, verwarring, hulpeloosheid, depressie of woede.

Je weet wat je wilt, maar het voelt alsof een onzichtbare vijand je heeft omsingeld, je tegen de grond gedrukt houdt met kussens. Je probeert ergens te komen, maar iets blokkeert steeds je pad en elke beweging die je maakt, wordt gevolgd en verdraaid. Je hebt net genoeg vrijheid om het gevoel te hebben dat je kunt bewegen, net genoeg om te voelen dat het jouw fout is wanneer je niet verder komt of niet genoeg energie kunt verzamelen.

We zijn ontevreden over ons werk, onze relaties, onze plek in de wereld. We proberen ergens te komen, maar iets staat ons in de weg.

Dus we doen niets.

We geven de schuld aan onze werkgever, de economie, politici, andere mensen, of we zien onszelf als een mislukking of onze doelen als onmogelijk, terwijl onze houding en aanpak de schuldigen zijn.

Er zijn talloze lessen (en boeken) over het bereiken van succes, maar in geen ervan staat hoe we mislukking te boven moeten komen, hoe we over obstakels moeten denken, ermee om moeten gaan en eroverheen moeten zien te komen. Dus we zitten vast. Doordat we van alle kanten worden aangevallen, zijn veel mensen gedesoriënteerd, reactief en verscheurd. We weten niet wat we moeten doen.

Toch reageert niet iedereen zo. We kijken vol bewondering toe als we iemand zien die de vele obstakels die ons tegenhouden weet te overwinnen en ze in een springplank voor zichzelf weet te veranderen. Hoe doet hij dat? Wat is zijn geheim?

Nog verbazingwekkender is dat eerdere generaties met veel ergere problemen werden geconfronteerd, terwijl ze minder vangnetten of hulpmiddelen hadden. Ze hadden te maken met dezelfde obstakels die wij tegenwoordig hebben, plus de obstakels die ze met veel pijn en moeite probeerden uit de weg te ruimen voor hun kinderen en anderen die na hen kwamen. Maar toch zitten we nog steeds vast.

Wat hebben deze personen wat wij niet hebben? Wat missen we? Dat is simpel: een methode en een kader om de obstakels die door het leven op ons pad worden gezet te begrijpen, te waarderen en er vervolgens iets aan te doen.

John D. Rockefeller had het. Voor hem waren het koelbloedigheid en zelfdiscipline. Demosthenes, de vooraanstaande Atheense redenaar, had het. Voor hem was het een onophoudelijke drang om zichzelf door constant oefenen te verbeteren. Abraham Lincoln had het. Voor hem waren het nederigheid, geduld en barmhartigheid.

In dit boek komen de volgende namen regelmatig terug: Ulysses S. Grant, Thomas Edison, Margaret Thatcher, Samuel Zemurray, Amelia Earhart, Erwin Rommel, Dwight D. Eisenhower, Richard Wright, Jack Johnson, Theodore Roosevelt, Steve Jobs, James Stockdale, Laura Ingalls Wilder en Barack Obama.

Sommigen van deze mannen en vrouwen hadden, naast de dagelijkse frustraties die niet verschilden van die van ons, te maken met onvoorstelbare afgrijselijkheden zoals gevangenneming of een slopende ziekte. Ze moesten het hoofd bieden aan rivaliteit, politieke tegenwind, drama, verzet, conservatisme, scheidingen, stress en economische rampen. Of nog erger.

Doordat ze werden blootgesteld aan deze druk, veranderden ze. Ze veranderden op een manier die Andy Grove, voormalig CEO van Intel, als volgt omschrijft als hij het heeft over bedrijven in roerige tijden: ‘Slechte bedrijven worden door een crisis vernietigd. Goede bedrijven overleven de crisis. Succesvolle bedrijven worden er beter door.’

Net als succesvolle bedrijven vinden succesvolle mensen een manier om een zwak punt te veranderen in een sterk punt. Dat is nogal een verbazingwekkende prestatie, ontroerend zelfs. Ze gebruikten dat wat hen eigenlijk tegen had moeten houden (wat jou misschien op dit moment tegenhoudt) om vooruit te komen.

Het blijkt dat alle succesvolle mannen en vrouwen in de geschiedenis deze eigenschap met elkaar gemeen hebben. Net zoals vuur zuurstof nodig heeft, zo werden de obstakels brandstof voor hun vlammeende ambities. Niets kon hen tegenhouden, het was onmogelijk om hen te ontmoedigen of te beperken (en dat bleef zo). Elke belemmering zorgde er alleen maar voor dat het vuur dat in hen brandde nog harder ging branden.

Dit waren mensen die hun obstakels op hun kop zetten. Ze leefden in de traditie van de woorden van Marcus

Aurelius en volgden een groep die Cicero de enige ‘echte filosofen’ noemden (de oude stoïcijnen), zelfs al hadden ze nog nooit iets van hen gelezen.¹

Ze wisten obstakels te zien voor wat ze waren, hadden de vindingrijkheid om ze aan te pakken en de wil om een wereld te verdragen die voor het grootste deel buiten hun bereik en controle lag.

Laten we eerlijk zijn. Het merendeel van de tijd bevinden we ons niet in verschrikkelijke situaties die we maar moeten verdragen. We hebben eerder wat kleine tegenslagen of zitten vast in niet zulke prettige omstandigheden. Of we doen heel erg ons best om iets te doen en komen erachter dat we overtroffen of overbelast zijn, of geen ideeën meer hebben. Toch is ook hier dezelfde logica van toepassing. Draai het om. Ga op zoek naar een voordeel. Gebruik het als brandstof.

Het is eenvoudig. Eenvoudig, maar niet gemakkelijk.

Dit is geen boek dat vol zit met wazig optimisme. Dit is geen boek dat zegt dat je dingen die klote zijn moet ontkennen, of dat je de andere wang moet toekeren als je je compleet verneukt voelt. Er staan geen populaire volkswijsheden in of schattige maar geheel nietszeggende spreekwoorden.

Dit is ook geen academische verhandeling of een ge-

1 Ik denk dat het stoïcisme (ook wel de stoa genoemd) een zeer fascinerende en belangrijke filosofische stroming is. Maar ik begrijp ook dat je in de echte wereld leeft, in het heden, en dat je geen tijd hebt voor een geschiedenisles. Je bent op zoek naar strategieën die je helpen met jouw problemen, dus dat is waar dit boek over gaat. Als je meer wilt weten over het stoïcisme, kijk dan achter in dit boek voor bronnen en leestips.

schiedenisboek over het stoïcisme. Er is genoeg geschreven over het stoïcisme, veel daarvan door een aantal van de wijste en grootste denkers die er zijn geweest. Het is niet nodig om te herschrijven wat zij hebben geschreven. Lees het origineel, zou ik zeggen. Er bestaan geen filosofische werken die toegankelijker zijn dan die van hen. Het lijkt wel alsof ze vorig jaar geschreven zijn en niet duizenden jaren geleden.

Ik heb mijn best gedaan om hun lessen en trucs te verzamelen, te begrijpen en vervolgens uit te geven in boekvorm. De klassieke filosofie gaf nooit erg veel om auteurschap of originaliteit. Alle schrijvers deden hun best om de wijsheid van de grote filosofen zoals ze in boeken, dagboeken, liedjes, gedichten en verhalen werden doorgegeven, te vertalen en te verklaren. Al deze werken zijn verfijnd in de smeltkroes van ervaringen van mensen gedurende duizenden jaren.

In dit boek deel ik met jou hun collectieve wijsheid zodat je dat zeer specifieke en in toenemende mate dringende doel kunt bereiken dat we allemaal hebben: het overwinnen van obstakels. Geestelijke obstakels. Lichamelijke obstakels. Emotionele obstakels. Vermeende obstakels.

We hebben er elke dag mee te maken en onze maatschappij wordt er collectief door verlamd. Als dit boek er slechts voor zorgt dat het onder ogen zien en ontmantelen van zulke struikelblokken een beetje gemakkelijker wordt, is dat al genoeg. Maar mijn doel ligt hoger. Ik wil je laten zien hoe je elk obstakel in een voordeel verandert.

Dus dit wordt een boek vol meedogenloos pragmatis-

me en verhalen uit de geschiedenis die de kunst van niet-aflatend doorzettingsvermogen en onvermoeibare vindingrijkheid laten zien. Het leert je hoe je je bevrijdt, uit de problemen komt en je losmaakt. Je leert hoe je de vele negatieve situaties die je tegenkomt in je leven kunt veranderen in positieve, of tenminste elk voordeel dat ze bevatten kunt benutten. Om geluk uit het ongeluk te halen.

Dat lukt je niet als je alleen maar denkt over hoe je dit als niet zo slecht kunt ervaren. Het gaat er juist om dat je jezelf wilt laten inzien dat dit goed moet zijn. Het is een mogelijkheid om opnieuw vaste grond onder de voeten te krijgen, vooruit te gaan of een betere richting in te slaan. Niet door ‘positief denken’, maar door onophoudelijk creatief en opportunistisch te leren zijn.

Niet: dit is niet zo erg.

Maar: ik kan deze situatie verbeteren.

Omdat dat mogelijk is. Omdat mensen het hebben gedaan en blijven doen. Elke dag. Dat is de kracht die je door het lezen van dit boek kunt ontsluiten.

De obstakels die voor ons liggen

Er is een oud zenverhaal over een koning wiens onderdanen lui en verwend waren geworden. Hij was niet blij met die ontwikkeling en hoopte hun een lesje te leren. Zijn plan was eenvoudig. Hij liet een grote zwerfkei in het midden van de hoofdweg leggen zodat de toegang tot de stad zou worden versperd. Hij zou zich in de buurt ver-

stoppen en de reacties van zijn onderdanen observeren.

Hoe zouden ze reageren? Zouden ze samenwerken om de kei te verwijderen? Of zouden ze ontmoedigd raken, het opgeven en naar huis teruggaan?

De koning keek toe en raakte steeds meer teleurgesteld toen hij zag dat onderdaan na onderdaan in de buurt van de belemmering kwam en vervolgens omkeerde. Op hun best deden de onderdanen een halfhartige poging voordat ze het opgaven. Veel van hen klaagden hardop of vervloekten de koning of het toeval, of baalden van het ongemak, maar geen van hen slaagde erin om er iets aan te doen.

Na verscheidene dagen kwam er een eenzame boer aan. Hij was op weg naar de stad. Hij draaide zich niet om. In plaats daarvan deed hij zijn uiterste best om de kei weg te duwen. Toen bedacht hij iets. Hij haastte zich naar de nabijgelegen bossen om iets te vinden wat hij als hefboom kon gebruiken. Uiteindelijk kwam hij terug met een lange tak, die hij als hefboom gebruikte om het enorme rotsblok van de weg af te krijgen.

Onder de rots lag een beurs met gouden munten en een briefje van de koning. Op het briefje stond:

Het obstakel op de weg wordt de weg. Vergeet nooit dat elk obstakel een mogelijkheid is om onze toestand te verbeteren.

Wat houdt je tegen?

Het fysieke? Omvang. Ras. Afstand. Handicap. Geld.

Het geestelijke? Angst. Onzekerheid. Onervarenheid. Vooroordelen.

Misschien nemen mensen je niet serieus. Of denk je dat je te oud bent. Of het ontbreekt je aan steun of genoeg middelen. Misschien beperken wetten of regels je mogelijkheden. Of zijn het je verplichtingen. Of verkeerde doelen en twijfel aan jezelf.

Wat het ook is, jij bent hier. We zijn allemaal hier.

Nou en?

Dit zijn obstakels. Ik begrijp het. Er is niemand die zegt dat ze niet echt zijn.

Maar kijk eens naar de lijst van de mensen die je voor gingen. Sporters die te klein waren. Piloten wier gezichtsvermogen niet goed genoeg was. Dromers die hun tijd ver vooruit waren. Mensen van dit of dat ras. Vroegtijdige schoolverlaters en dyslectici. Bastaarden, immigranten, nouveaux riches, mierenneukers, gelovigen en dromers. Of mensen die uit arme gezinnen kwamen, of nog erger, van plekken waar hun bestaan dagelijks werd bedreigd. Wat gebeurde er met hen?

Nou, veel van hen gaven het op. Maar een paar niet. Ze zagen 'twee keer zo goed' als een uitdaging. Ze oefenden harder. Ze keken naar manieren om het slimmer aan te pakken en naar de zwakke plekken in het geheel. Ze zagen bondgenoten tussen alle vreemde gezichten. Ze werden af en toe slecht behandeld. Alles was een obstakel dat ze op zijn kop moesten zetten.

Dus?

In al die obstakels lagen kansen. Ze pakten die kansen. Ze deden door die kansen iets speciaals. We kunnen van hen leren.

Als we moeite hebben om een baan te vinden, als we

vechten tegen discriminatie, als we er financieel niet zo best voor staan, als we vastzitten in een slechte relatie, als we het gevecht aangaan met een agressieve tegenstander, als we een medewerker of een leerling gewoon niet kunnen bereiken, of als we last hebben van een creatieve blokkade, weet dat er altijd een weg is. Als we tegenslag ondervinden, kunnen we die veranderen in een voordeel als we kijken naar voorbeelden uit het verleden.

Alle grote overwinningen, of dat nu in de politiek, het zakenleven, de kunst of verleiding is, hadden te maken met het oplossen van kwellende problemen door een krachtige mix van creativiteit, doelgerichtheid en lef toe te passen. Als je een doel hebt, leren obstakels je eigenlijk hoe je ergens moet komen, namelijk door zelf een weg uit te hakken. Benjamin Franklin schreef: 'De dingen die pijn doen, leren je wat.'

Tegenwoordig komen de meeste van onze obstakels van binnenuit en niet van buitenaf. Sinds de Tweede Wereldoorlog hebben we in een van de meest welvarende tijden ooit geleefd. Er zijn minder legers waarmee we te maken kunnen krijgen, minder dodelijke ziekten en veel meer vangnetten. Maar de wereld doet zelden wat we willen.

In plaats van ons te verzetten tegen vijanden, hebben we te maken met innerlijke spanning. We ervaren frustratie op het werk. We hebben verwachtingen die niet worden waargemaakt. We gedragen ons alsof we hulpeloos zijn. En we hebben nog steeds dezelfde overweldigende emoties die mensen altijd hebben gehad: verdriet, pijn en verlies.

Veel van onze problemen ontstaan doordat we te veel hebben: snelle technologische ontvricting, junkfood, tradities die ons vertellen hoe we moeten leven. We zijn zwak, denken dat we recht hebben op bepaalde zaken en zijn bang voor ruzie. Goede tijden zijn uitstekende weekmakers. Zoals veel mensen kunnen beamen, kan overvloed een obstakel op zich zijn.

Onze generatie heeft meer dan ooit een aanpak nodig voor het overwinnen van obstakels en om het goed te doen in chaotische tijden. Een aanpak die helpt om onze problemen op hun kop te zetten door ze te gebruiken als een doek waarop we meesterwerken kunnen schilderen. Deze flexibele aanpak is geschikt voor een ondernemer of een kunstenaar, een overwinnaar of een coach, een worstelende schrijver, een wijsgeer of een hardwerkende voetbalmoeder.

De weg erdoorheen

Een objectief oordeel op dit moment.

Onzelfzuchtige daad op dit moment.

Bereidwillige aanvaarding van alle externe gebeurtenissen op dit moment.

Dat is alles wat je nodig hebt.

– MARCUS AURELIUS

Het overwinnen van obstakels is een methode die bestaat uit drie belangrijke stappen.

Het begint allemaal met hoe we naar ons specifieke probleem kijken en hoe onze houding of aanpak is. Daar-

na draait het om energie en creativiteit waarmee we de obstakels actief aanpakken en ze in mogelijkheden veranderen. Uiteindelijk gaat het om het kweken en onderhouden van een innerlijke wil waardoor we in staat zijn om met nederlagen en moeilijkheden om te gaan.

Het zijn drie methoden die van elkaar afhankelijk en met elkaar verbonden zijn, en die in elkaar overlopen: waarnemen, handelen en de wil.

Het is een eenvoudig proces (maar ook nu weer geldt: het is nooit gemakkelijk).

We zullen door de geschiedenis, het zakenleven en de literatuur heen volgen hoe mensen dit proces hebben toegepast. Door vanuit elke invalshoek naar elke stap van elk specifiek voorbeeld te kijken, leren we ons deze houding en de vindingrijkheid ervan eigen te maken. Als we dat doen, ontdekken we hoe we nieuwe kansen kunnen creëren als ons ergens anders kansen worden ontnomen.

Door de verhalen van de beoefenaars van het stoïcisme kunnen we leren hoe we met veelvoorkomende obstakels moeten omgaan (of we nu worden buitengesloten of vastzitten, het soort obstakels dat mensen altijd al heeft belemmerd) en hoe we hun algemene aanpak kunnen gebruiken in ons leven. Want je kunt niet alleen obstakels op je pad verwachten, je moet ze ook accepteren.

Accepteren?

Ja, want deze obstakels zijn eigenlijk mogelijkheden om onszelf te testen, om nieuwe dingen te proberen en uiteindelijk te zegevieren.

Het obstakel is de weg.